

GONDOLATOK IFJ. FESZT LÁSZLÓ MŰVÉSZETÉRŐL

A művésznek az a dolga, hogy minél tovább lekösse a nézőjét. Ezt a definíciót akár bűnmegelőzési szakemberek vagy pszichológusok is alkothatták volna, pedig Feszt László említett valami ilyesmit egyik beszélgetésünk során. Akárhogy is, mélyen egyet tudok érteni vele, és nem csak azért, mert mialatt műalkotásokba merülünk el, azalatt gazdagodunk, lelki és szellemi értelemben egyaránt, és minél többet kapunk ebből, annál jobb, hanem azért is, mert a jó műalkotás kinyitja a teret és az időt, és ezeknek a dimenzióknak a bejárására kell bizony szánunk a hétköznapi időnkéből. Annyiszor tagadjuk meg magunktól ez ügyben is a szabad döntés lehetőségét, és annyszor tagadják meg tőlünk mások. Legyen most egy kicsit másképp.

Feszt László alkotásainak sajátossága, hogy érdemes minden szempontból közel menni hozzájuk. Bár a nagyobb, átfogó formák és kontúrok jól látszanak a megszőkott, sőt, belénk nevelt múzeumi távolságból is, a lényeg mégiscsak közelebb lépve bontakozhat ki a szemünk előtt. A nagyobb formák, összefogott kontúrok közötti alap-anyag valódi mikéntje nem fejthető meg távolabbról: igazi lüktetése és vibrálása is csak akkor érezhető meg, ha látjuk, hogy milyen aprólékosan kidolgozott, gyönyörű spirálmotívumokból áll össze. Mintha élne az elemek, úgy csavarodnak, fonódnak egymásba, kapaszkodnak össze szövetté, amely változatos alakokban ölt más és más formát a szemünk előtt. Mintha egy labirintus útvonalait akarnánk megfejteni, úgy próbálhatja meg a szemünk követni az egymásból születő és egymásba érkező íveket, vonalakat, a díszítő pontokat, rovátkákat.

A spirálmotívum számtalan kultúrában fontos díszítő, kifejező elem lett, Kínától a maori fafaragásokon át középkori ír kódexek díszítőmotívumaként egyaránt megtaláljuk. A spirál jelentheti az örök visszatérést, a szintemelkedéssel járó, állandó fejlődést, változást, az önmagába visszatérő időt. Ősi forma, amely a mában is érhető, érezhető tartalmakat hordoz, és semmit sem veszített aktualitásából, mai valóságunk leírásában is kulcsszerepe van: elég itt utalni például a DNS alakjára. Furcsa teremtmény, furcsa létező: azok közül való, amelyet ezer éve is használtak, amely már akkor is ősi, mélyebb tudás megtestesítőjeként volt számon tartva.

Feszt László művészetének különlegessége, hogy saját képére formálta ezt, és mint saját művészetének szókinésének legkisebb elemét használja szabadon, szinte bármilyen téma avagy másik motívum, szimbólum ábrázolására. Mert, minden szempontból az ősi, mitikus repertoárból válogat Feszt. Színes tussal, kézzel készült rajzain

állatalakok jelennek meg, totem-oszlopok, ősi szimbólumok, különféle vallások és kultúrák fő alakjai. A világ egészét magukba sűrítő mandalák, törzsi tetoválásokat idéző elvont formák, buddhák, lótuszvirágok, mitológiai alakok és így tovább. És mi értjük őket, meg tudjuk fejteni a látványt, ami élénk táru. Ennek valószínűleg több mellett két fő oka is van. Az egyik, hogy Feszt a saját képére formálja mindezeket: mai lélekkel, mai szemmel és kézzel úgy formálja őket, hogy bele is visz valamit mindebből, új tartalmakkal tölti fel az ősit. Jó példa erre a Kentaur alakja: alsó fele már nem az állati rész, ez a lény, ez a kentaur már saját kreálmányaira épül, ezekre épít, ezek képezik léte alapját. A keresztény alap-motívumokat egyszerre tárja élénk jelekként, alap-formákként a művész, és ugyanakkor ki tudjuk olvasni az elmesélhető dimenziót is, a Holdsarlón álló Mária, vagy a Sárkányölő Szent György esetében is. A képekkel való találkozásakor a ráismerés egy másik fajtájával is találkozhatunk, amely a szimbólumok, ösképek, mondhatni, archetípusok működésének köszönhető. Egy igen neves művészettörténész, Ernst Gombrich szerint a

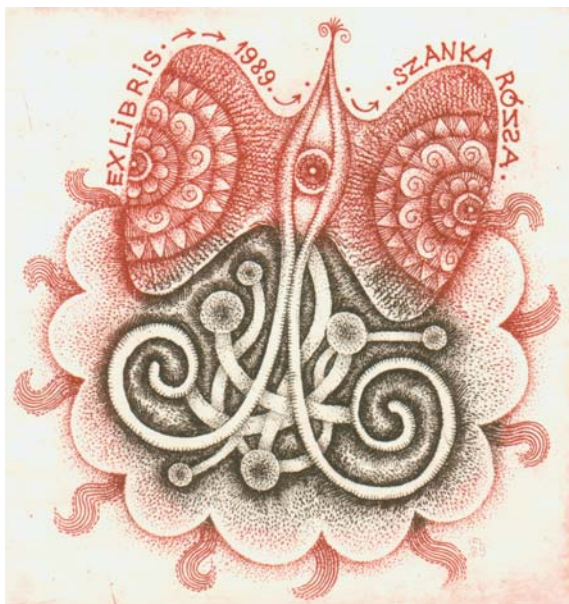

íj. Feszt László rézkarca, C3 (1996), 60×60

szimbólumok sajátossága, hogy nem csak a tudatunkon, hanem intuíciónkon keresztül is eljutnak hozzánk tartalmaik. Belénk villannak, a szempillantás tört része alatt, nem hosszas magyarázatok révén lesznek a mieink is. Hiszen bennünk van. Ez nekünk, modern embereknek talán csak annyiban nyilvánul már meg, hogy egyszerűen csak jól esik időt szánni a velük való együttlétre, hogy érdemesnek tartjuk őket arra, hogy alaposan megnézzük őket, hogy izgalmat hozhat a szellemünknek, ahogy megfejti, amit látunk. Arra az élményre gondolok, amikor például összeáll a kép, és a furcsa alakzatok új értelme bontakozik ki a szemünk előtt, ahogy ráérzünk, hogy a középben emberfejszerű motívumban kinyíló szalagok valamilyen módon az emberire utalnak: az emberek közötti kapcsolatok mintázataiból adnak példákat, változatos kötődéseket, egymás-féltést, elzárkózást, összekapaszkodási, összetartozási módokat idéznek fel. Ebből az egyik legszebb a magzatát magába foglaló anya képe.

Ahogy az emberiség alap-története és világról alkotott képzetei egymástól függetlenül megjelentek a világ több, távol eső kultúrájában is, olyan magától értetődően gyűlhetnek most össze ezek szimbólumai, archetípusai Feszt rajzain, összerántva a teret és az időt. Mint az imában, meditációban: hirtelen nem számít a tér, az idő végtelenné tágu, és mi meglepődve tapasztaljuk, hogy ezekben a régiókban is lehet helyünk, lehet dolgunk. Ha máskor nem, egy kiállítás szemlélése közben. S minél tovább időzünk a képek keltette gondolatainknál, gyönyörködünk az élénk táru látványban, annál biztosabbak lehetünk abban, hogy jó időben, jó helyen vagyunk.

Somogyi Zsófia

íj. Feszt László rézkarca, C3 (1989), 83×80